

K R O N I K A P Z K O

1 9 9 1

Kronikarz: Stanisław Zahradnik

Zahradnik

W S T Ę P

W ubiegłym roku, 1991, rozpoczęto na szeroką skalę wprowadzać do naszego życia związkowego zasady demokracji. Rzeczywistość okazała się jednak o wiele trudniejsza, niż przypuszczano. Wyłaniały się problemy związane z polaryzacją poglądów społeczeństwa polskiego, w tym i członków PZKO, na sposób rozwiązywania rodzących się zagadnień w związku z demokratyzacją naszych poczynąń związkowych, naszego codziennego życia narodowego. Brakowało doświadczeń, brakowało odpowiednich kadr kierowniczych.

Nowy system społeczny w kraju zmuszał PZKO do nowych metod postępowania w wypadku finansowania działalności związkowej, bowiem państwo nie było już zainteresowane dotować wszelkie poczynania związkowe w dotychczasowych rozmiarach.

Należało uporać się w jakiś sposób z zaistniałą sytuacją polityczno-społeczną wewnątrz społeczności polskiej, przejawiającą się przede wszystkim we wzajemnych stosunkach powstałej Rady Polaków, jako organu wykonawczego Kongresu Polaków i PZKO. Związek więc musiał nauczyć się żyć, działać w nowowytworzonych warunkach społeczno-politycznych w kraju.

Nowe czasy oraz miejsce ludności polskiej i Związku w nich przedstawia redaktor naczelny w wstępnym artykule pierwszego numeru ZWROT-u 1991 w ten sposób:

"Wywalczone przed rokiem swobody demokratyczne są wartością nieprzemijającą i nigdy już nie pozwolimy się tak zniewolić. Pokonać siły komunistyczne było niełatwo, ale jeszcze trudniej będzie naprawić zniszczenia, jakie zaniechały w całym naszym życiu(...). Nie będzie łatwo. Każdemu z osobna i nam ja-

ko narodowej grupie polskiej. Przyzwyczailiśmy się do swoistej nadopiekuńczości państwa, które finansowało nie tylko potrzeby socjalne jednostek, lecz także różnorodne potrzeby grup społecznych. Jako grupa narodowa byliśmy niejako na garnuszku państwowym. Nasze instytucje - PZKO, prasa i inne wydawnictwa przyzwyczały się żyć z dotacji. W przyszłości będziemy musieli coraz bardziej sami zarabiać na większość instytucji mniejszościowych.

Nikt nam natomiast nie będzie zakazywać powoływać sobie takie instytucje, jakie potrzebujemy, ale sami będziemy musieli finansować ich funkcjonowanie. Tak było przed wojną, kiedy nasi przodkowie z własnych środków, własną pracą utworzyli dziesiątki organizacji, wybudowali setki obiektów - daliśmy tylko sklepów (filii) łaziańskiej spółdzielni spożywców było ponad setkę(...).

Jest oczywiste, że skoro nam te majątki zabrano i zezwolono na działanie tylko nielicznych instytucji polskich, dotując ich funkcjonowanie, to dziś powinniśmy owe obiekty odzyskać, względnie wyegzekwować za nie odpowiedni ekwiwalent pieniężny.(...) Ale głównie musimy nauczyć się gospodarować w warunkach wolnej konkurencji. Tworzyć firmy, spółdzielnie, spółki polskie, ułatwiające nam zdobywanie środków na pracę narodową(...)."

Tak więc sprawa odzyskania przedwojennych majątków polskich należała do czołowych zadań. Wymagało to zespolenia wszystkich sił, współdziałania wszystkich istniejących organizacji polskich, wśród których PZKO odgrywał niepoślednią rolę.

A w ogóle to w ciągu roku dominowały sprawy ułożenia stosunków między PZKO i Radą Polaków. Chodziło głównie o dota-

tacje państwowe, Hotel PIAST, GŁOS LUDU, czy inicjatywę M. Hudeczka.

Stosunki między powstałą w ubiegłym roku Radą Polaków i PZKO, zwłaszcza jego organem naczelnym ZG, od początku nie układały się dobrze, o czym już wspomniano. Do nie miłego zgrzytu na większą skalę doszło na przełomie 1990 i 1991 roku, w związku z dotacją państwową. Przewodniczący Rady Polaków w II połowie 1990 roku czynił starania, bez porozumienia z ZG PZKO, o przejęcie dotacji przeznaczonej na działalność PZKO i Rady Polaków, do mu się udało. Ale nieporozumienia nie tylko między ZG PZKO i Radą Polaków, lecz również w ministerstwie Kultury spowodowały przykre następstwa. Chodziło o to, że z dotacji, o którą ubiegał się ZG PZKO, chciała Rada Polaków przydzielić odpowiednie sumy dla innych organizacji polskich - SMP, TNP, HPC, które nie spełniły wymaganych formalności. Sprawę wywołaną przez nieodpowiedzialne poczynania prezesa Rady Polaków, Tadeusza Wantułę, udało się załagodzić dopiero w drugiej połowie 1991 roku.

Nieustanne ataki ze strony Rady Polaków na PZKO, brak ochoty do rzetelnej współpracy i szukania dróg do rozwiązywania aktualnych problemów bytowych Polaków w Czechosłowacji doprowadziło do tego, że Prezydium ZG PZKO na zebraniu 25 VI 1991 uchwaliło wycofanie akcesu z Rady Polaków. Tylko dzięki nie wyrażeniu zgody na tę uchwałę przez Konwent Prezesów nie doszło do tego.

^{Przy} ~~W~~ ^(Rady Polaków) swojej ekspansywnej polityce skierowanej na zdobycie jak największej mocy, jak najwięcej praw w społeczeństwie polskim, pozostawiając obowiązki i drobną robotę innym, dochodziło do rozdzwieków i sporów w tak poważnych sprawach, jak wyda-

wanie jedyne polskiego ogólnoinformacyjnego pisma "Głosu Ludu", czy sprawa własności uzyskanego od władz czechosłowackich hotelu PIAST. Od 1990 roku wydawcą pisma "Głos Ludu" był ZG PZKO. Lecz nieustanne naciski ze strony Rady Polaków doprowadziły do tego, że od 1 stycznia 1992 wydawnictwo pisma przeszło pod Radę Polaków. ZG PZKO uznając częściowe uzasadnienie takiego załatwienia sprawy wyraził w końcu na to zgodę.

Nie mniej dramatyczna była walka o przejęcie hotelu PIAST, byłej POLONII w Czeskim Cieszynie. W 1991 roku zaistniały dogodne warunki do odzyskania tego obiektu do rąk polskich. Starania w tym kierunku prowadził ZG PZKO, częściowo również Rada Polaków. Dzięki pomocy finansowej Polski, osobistego zaangażowania się w tę sprawę prezesa Wspólnoty Polskiej w Warszawie, prof. Stelmachowskiego, udało się po długich zabiegach i spełnieniu wymaganych formalności uzyskać hotel PIAST do własności ZG PZKO. Ten ze względów formalno-prawnych założył Spółkę Akcyjną "POLONIA-PIAST" w Czeskim Cieszynie. Rada Polaków dążyła do tego, by udziałowcami w spółce były na równi wszystkie polskie organizacje w Czechosłowacji. Ostatecznie zwyciężyło przekonanie, że pod ZG PZKO istnieje większa pewność utrzymania placówki w rękach polskich.

Wiele szumu wywołał wśród ludności polskiej "Projekt administracji polskich organizacji na terenie Czechosłowacji", opracowany przez inż. Mieczysława Hudeczka. ZG PZKO ustosunkował się do Projektu negatywnie z powodów merytorycznych i formalnych. W uzasadnieniu swego stanowiska m.in. stwierdził:

1. Wniosek pomija samodzielność i pełną suwerenność organizacji, która jest zagwarantowana w artykule V statutu Rady Polaków.
2. Nie uwzględnia postanowień statutowych PZKO.

3. Pomija rozwiązanie prawne korzystania z majątku suwerennej organizacji, którą jest PZKO.
4. Nie porusza rozwiązania problemu zawiadywania majątkiem i finansami poszczególnych organizacji.
6. Pomija fakt, że dotacja z budżetu państwa jest dotacją do-
celową na konkretną działalność przyznana organizacji na
podstawie umotywowanej prośby przedstawionego budżetu wg
§ 99 odstępn 2 Kodeksu Gospodarczego.
7. Nie jest przedstawione, na jakich zasadach będą poszczegól-
ne organizacje społeczne, instytucje państwowe (SP TC) i
spółdzielnie (DP-Ostrawa) z świadczeń wspólnej administra-
cji korzystały.(...)."

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKOWA ZG PZKO

PRACA ORGANÓW WYBIERALNYCH

PREZYDIUM ZG PZKO

W omawianym roku 1991 Prezydium ZG PZKO odbyło 17 ze-
brań zwyczajnych i 3 zebrania nadzwyczajne. Tematem obrad były
w pierwszym rzędzie istotne zagadnienia nie tylko dla Związku,
ale i dla całej społeczności polskiej w Czechosłowacji. Baczna
uwagę Prezydium zwracało również na przystosowanie działalnoś-
ci związkowej w nowych warunkach do potrzeb w myśl założeń
statutowych. Na zebraniach Prezydium podjęło ogółem 220 uch-
wał, z których najistotniejsze przytaczamy:

Uchwały zebrania nr 1, 2 I 1991 (zachowana numeracja i
forma zapisu w oryginalnym brzmieniu)

- 2/1 Prezydium ZG PZKO (dalej tylko P) przyjęło do wiadomoś-
ci informację dotyczącą decyzji Czeskiej Rady Narodowej
o przydziale funduszy na Radę Polaków w Czechosłowacji
w wysokości 5,848.000 Kcs.

- 3/1 P wyraża niezadowolenie ze stanu jaki powstał przez to, że nowopowstałe organizacje (SMP, TNP, HPC ...) nie opracowały i nie przedłożyły wniosków swoich budżetów, w konsekwencji czego przyznana dotacja na działalność PZKO ma być podzielona również na te organizacje.
Uchwały zebrania 2, 15 I 1991
- 2/2 1.P przyjęło do wiadomości informacje z wyjazdu do Pra-
gi Kierownika Biura ZG - inż.E.Macury oraz przewodniczą-
cego Komisji Rewizyjnej ZG - inż.J.Kubieny, CSc oraz uz-
godnienie w Ministerstwie Kultury CzR o przelewie dota-
cji przyznanej przez CzRN Radzie Polaków na działalność
PZKO.
2.P dalej stwierdziło, że dotacja przyznana na PZKO,
Głos Ludu, Zwrot - w wysokości 5.093 tys.Kcs jest nie-
wystarczająca w związku z nowymi relacjami cenowymi. P
polecilo KB ZG wystosować list do Rady Polaków o czy-
nienie starań o podniesienie tej dotacji.
3.P poleca KB ZG dokonać analizy wydatków zaplanowanych
z równoczesnym dostosowaniem działalności do wysokości
dotacji.
- 5/2 P przyjęło do wiadomości informację o powołaniu samo-
dzielnej PLACÓWKI NAUKOWEJ DLA BADAŃ ETNIKUM POLSKIEGO
w CSRF.
Uchwały zebrania nr 2, 5 II 1991
- 2/3 P protestuje przeciwko formulacji listu RP z dnia 22
I 1991 do Min.Kultury CzR, ponieważ jest niezgodny z
wcześniejszymi ustaleniami pomiędzy przedstawicielami
RP, jak również po uzgodnieniach w Min.Kultury i Min.
Finansów CzR.

- 5/3 P przyjmuje do wiadomości ocenę Roku Kultury ~~Roku~~ Ludowej, stwierdza, że pomysł zorganizować RKL dał niespodziewane efekty, dalej P wyraża podziękowania Sekcji Folklorystycznej za zorganizowanie RKL.
Uchwały zebrania nr 4, 5 III 1991
- 5/4 P - jako założyciel firmy p.u. "CONTACT" zobowiązuje Biuro ZG PZKO do opracowania i przedstawienia do końca kwietnia Regulaminu p.u. "CONTACT".
Uchwały zebrania nr 5, 19 III 1991
- 7/5 P poleca Biuru ZG do następnego zebrania P przygotować wniosek szybkiego uruchomienia i wykorzystania komputera oraz kopiarki.
Uchwały zebrania nr 6, 9 IV 1991
- 8/6 P przyjęło do wiadomości rezygnację inż.Stan, GLACA z funkcji dyrektora p.u."CONTACT" i zaproponowało do tej funkcji inż.Zbigniewa CHMIELA.
- 10/6 P przyjęło do wiadomości rezygnację mgr.Janusza Ciesielskiego z członkostwa w P.
Uchwały zebrania nr 7, 30 IV 1991
- 3/7 P zobowiązuje swojego prezesa - Wł.Młynka do kontynuowania i rozwijania współpracy z RP w myśl dyskusji i przedstawionych wniosków P.
Uchwały zebrania nr 8, 21 V 1991
- 2/8 P zaakceptowało Statut p.u. ZG PZKO "CONTACT".
- 6/8 P zadecydowało:
- 1.Spotkać się z Radą Polaków (poza terminem zebrań P);
 - 2.Nie udostępniać lokali RP w budynku Biura ZG PZKO;
 - 3.Po uzgodnieniach z RP udostępnić RP lokal w Klubie PZKO na Bożka w Cz.Cieszynie.

Uchwały zebrania nr 10, 25 VI 1991

- 2/10 P upoważnia prezesa W. Młynka i inż. E. Macurę i inż. P. Łaboja (w zastępstwie chorego Kier. Biura), do podpisania umowy pomiędzy ZG PZKO i przeds. "EWSTAUFACE" o objęcie w posiadanie hotelu PIAST - dnia 27 VI 1991.
- 3/10 P wyraża zgodę na przekazanie hotelu "PIAST" spółce gwarantującej zachowanie PIASTA w rękach polskich.
- 8/10 P uchwaliło wycofanie akcesu z Tady Polaków. Uchwała podlega akceptacji Konwentu Prezesów.
- 11/10 P bierze do wiadomości dar dla ZG PZKO dr. Jana PYSZKI ze Szwajcarii, rodaka z Oldrzychowic, w postaci starszego samochodu znaczki VOLVO-COMBI oraz FAX-u i zobowiązuje prezesa do wyrażenia ofiarodawcy pisemnych podziękowań.
- 13/10 P ustosunkowuje się pozytywnie do prośby SMP, w celu umorzenia długu wobec ZG PZKO w wysokości 21.782 Kcs i wykorzystanie tego funduszu na młodzieżowe akcje letnie - Rajd Kamienity, Kurs Wodzireja, Rajd Namiotowy Kozubowa.

Uchwały zebrania nr 11~~4~~, 23 VII 1991

- 3/11 P przyjmuje do wiadomości podpisanie przez przedstawiciela ZG PZKO (prezes Wł. Młynek) umowy założycielskiej spółki akcyjnej "Piast" w dniu 30 czerwca 1991.
- 11/11 P uchwała, że zainteresowane Koła PZKO (Bukowiec i inne) zostaną powiadomione o wysłaniu do wszystkich trzech posłów listów z pro.bą o interpelację w sprawie otwarcia wszystkich przejść granicznych na terenie Zaolzia, które zostały w 1988 r. zamknięte i dotąd nie otwarto ich (...).

Uchwały zebrania nr 12, 10 IX 1991

- 9/12 P przyjmuje do wiadomości powstanie samodzielnego Koła Polskich Kombatantów w Czechosłowacji - jako samodzielnego podmiotu prawnego. Klub Kombatantów ZG zostaje tym samym wykreślony z Regulaminu Wewnętrzny Związku.
- 17/12 P przyjmuje do wiadomości informację o rozwiązaniu (zgodnie z artykułem VII, odstępn 11) MK PZKO w Pradze i zobowiązuje Biuro do zregulowania spraw majątkowych - zgodnie ze Statutem PZKO.
- 20/12 P przyjęło do wiadomości informację inż. Zbigniewa CHMIELA o zmianie nazwy p.u. ZG PZKO "CONTACT" na "KONTRAKT-POL".

Uchwały zebrania nr 13, 8 X 1991

- 3/13 P zobowiązało Kier. Biura ZG. żeby listownie zwrócił się do SMP - chodzi o współuczestniczenie i współorganizowanie Festiwalu 1992.
- 5/13 P zaakceptowało nazwę Festiwalu: "FESTIWAL KULTURY POLSKIEJ".
- 14/13 P proponuje ZSM podtrzymanie tradycji organizowania Złotu Śpiewaczego oraz poleca dalej ZSM czynić starania w celu powołania do życia orkiestr dętych.
- 17/13 P wnioskuje powołanie na stanowisko pełniącego obowiązki redaktora naczelnego Głosu Ludu pana Marka Matuszyńskiego.
- 21/13 P zwalnia doc. Daniela Kadłubca z funkcji wiceprzewodniczącego Związku.

- 22/13 P uwalnia doc. Kadłubca z P - na własne życzenie.

Uchwały zebrania nr 14, 29 X 1991

- 2/14 P zaakceptowało nowego członka P w osobie Władysława Sztebla (za doc. Kadłubca, który zrezygnował z pracy w

P). Podlega akceptacji Konwentu Prezesów MK PZKO.

11/14 P zobowiązuje Kierownika Biura ZG, inż. E. Macurę, do podjęcia działań w celu przekazania od 1 I 1992 praw wydawniczych Głosu Ludu na Radę Polaków.

14/14 Wystawa - "Dorobek społeczności polskiej na Zaolziu od połowy XIX wieku do czasów obecnych" - wystawa odbędzie się we wrześniu 1992 r. w Warszawie. Do Komitetu Organizacyjnego w/w wystawy z ramienia P wydelegowany został dr Tadeusz Siwek.

Uchwały zebrania nr 15, 19 XI 1991

4/15 P przedyskutowało dokładnie sprawę PIASTA i przyjęło następujące uchwały:

1. W wypadku, że nie dojdzie do zarejestrowania Spółki Akcyjnej PIAST w terminie, albo Spółka ta nie będzie zdolna w terminie do przejęcia hotelu, Biuro ZG PZKO jest upoważnione przez P do powołania jednostki gospodarczej, która na okres przejściowy hotel ten poprowadzi, aż do momentu przekazania go Spółce Akcyjnej.

2. P równocześnie zobowiązało Biuro ZG PZKO do zainicjowania Walnego Zgromadzenia Spółki Akcyjnej "PIAST".

3. P zobowiązało Biuro ZG do wystosowania listu do Spółki Akcyjnej PIAST, z wyrażeniem gotowości przekazania hotelu PIAST.

9/15 P zaakceptowało przekazanie majątku z rozwiązanego MK PZKO Praga na nowopowstały Klub Polski.

Uchwały zebrania nr 16, 26 XI 1991

2/16 P (jednogłośnie) zobowiązało Biuro ZG PZKO do powołania przedsiębiorstwa gospodarczego "POLONIA - PIAST", które z dniem 1 XII 1991 przejmuje hotel PIAST.

3/16 P (jednogłośnie) przyjęło proponowany projekt Statutu

przedsiębiorstwa gospodarczego "POLONIA-PIAST",

- 4/16 P (jednogłośnie) mianowało do funkcji dyrektora przedsiębiorstwa gospodarczego "POLONIA-PIAST" inż. Stanisława WACŁAWIKA.

Uchwały zebrania nr 17, 17 XII 1991

- 3/17 P zobowiązało prezesa Wł. Młynka do zwołania Komisji Rehabilitacyjnej ZG i załatwienie ostateczne spraw dotyczących rehabilitacji. Termin: do 28 II 1992.
- 4/17 P zobowiązało Biuro ZG PZKO do stałej współpracy z posłami wszystkich stopni przy współpracy z Radą Polaków.
- 9/17 P upoważniło Kierownika Biura ZG inż. Edwina Macurę do czynienia dalszych działań na rzecz pozyskania byłych majątków polskich.
- 18/17 P zobowiązało kierownika Biura ZG inż. E. Macurę do załatwienia wydania publikacji jubileuszowej.
- 19/17 P zaakceptowało do funkcji przewodniczącego Rady Kultury, Oświaty i Nauki - dr. Tadeusza SIWKA.

KONWENT PREZESÓW

Ciało doradcze i kontrolne Prezydium ZG PZKO - Konwent Prezesów Kół Miejscowych PZKO okazał się ciałem nader potrzebnym, umożliwiającym naczelnym organom związkowym utrzymywać ścisły kontakt z bazą członkowską i natychmiast reagować właściwie na nastroje i atmosferę w terenie związkowym.

W 1991 roku Konwent Prezesów na trzech zebraniach podjął 22 uchwał, z których przytaczamy:

Uchwały zebrania nr 1, 20 II 1991

- 4/1 Konwent Prezesów MK PZKO uchwala Regulamin Wewnętrzny związkowy z poprawkami, zobowiązuje Biuro ZG PZKO do je-

go powielania i przesłania MK PZKO.

- 6/1 Konwent Prezesów uchwala przedstawiony wniosek zmian i zasad działalności Rady Polaków i zobowiązuje Biuro ZG PZKO do ich powielenia i przesłania do MK PZKO.
- 8/1 Konwent Prezesów wyraża uznanie paniom Klubu Kobiet za inicjowanie i zorganizowanie umieszczenia Tablicy Pamiątkowej na domku śp. Ewy Milerskiej w Nydku.
- 9/1 Konwent Prezesów zobowiązuje Biuro ZG PZKO do pertraktacji z posłami, w sprawie interpretacji poselskiej w sprawie odzyskania majątków polskich.
- 12/1 Konwent Prezesów MK PZKO uchwalił, iż nazwa SLA pozostaje bez zmian i nadal jest to SEKCJA LITERACKO-ARTYSTYCZNA.
- Uchwały zebrania nr 2, 27 VI 1991
- 1/2 Konwent Prezesów wyraża zgodę na przekazanie hotelu PIAST spółce, gwarantującej zachowanie PIASTA w rękach polskich, z możliwością udziału wszystkich polskich subiektów prawnych (dwa głosy przeciw, 1 się wstrzymał).
- 2/2 Konwent Prezesów nie akceptuje uchwał Prezydium ZG PZKO nr 6/10 i 8/10 z 25 VI 1991 (1 się wstrzymał).
- 3/2 Konwent Prezesów zobowiązuje Prezydium ZG PZKO do prowadzenia rozmów z Radą Polaków w celu rozwiązania wszystkich spornych problemów naszego społeczeństwa polskiego (przyjęto jednogłośnie).
- 7/2 Konwent Prezesów zobowiązuje Prezydium do zaproszenia do aktywnego udziału w Festiwalu wszystkie polskie organizacje, działające na naszym terenie.
- 4/2 Konwent Prezesów zobowiązuje Prezydium do przygotowania ROKU JUBILEUSZOWEGO i w jego ramach zorganizowania Fes-

tiwalu, który odbędzie się 30 maja 1992.

- 5/2 Konwent Prezesów zobowiązuje P do wydania JUBILEUSZOWEGO ZNACZKA.

Uchwały zebrania nr 3, 26 XI 1991

- 5/3 Konwent Prezesów przyjmuje do wiadomości realizację uchwały P z 29 X 1991 - nr 11/91 o przekazaniu praw wydawniczych Głosu Ludu z kompetencji ZG PZKO na Radę Polaków z dniem 1 I 1992.

- 6/3 Konwent Prezesów przyjmuje do wiadomości powołanie przez ZG PZKO przedsiębiorstwa gospodarczego "POLONIA-PIAST" w celu zagospodarowania Hotelu PIAST.

- 7/3~~2~~ Konwent Prezesów przyjmuje do wiadomości mianowanie na stanowisko dyrektora przedsiębiorstwa gospodarczego "POLONIA-PIAST" inż. Stanisława Wacławika.

- 8/3 Konwent Prezesów akceptuje nowych członków P w osobach: Stanisław Orszulik, Jerzy Taraba, Władysław Sztebel.

- 10/3 Konwent Prezesów zobowiązuje Biuro ZG PZKO do wszczęcia starań w celu wydawania własnego tygodnika ZG PZKO.

KOMISJA REWIZYJNA

Siedmioosobowa Komisja Rewizyjna ZG PZKO pod przewodnictwem inż. Jana Kubieny, CSc czuwała nad prawidłową realizacją programu merytorycznego i finansowego ZG PZKO, Swoje wnioski i oceny przedkładała na obradach Prezydium ZG PZKO.

BIURO ZG PZKO

Naczelnym zadaniem Biura ZG PZKO było realizowanie programu, uchwalonego na Zjeździe PZKO w ubiegłym roku. Całą działalność omawiano na regularnie odbywających się zebraniach Kierownictwa Biura. Uczestniczyli w nich kierownik Biura - inż. E. Macura oraz kierownicy poszczególnych wydziałów, Teatru Lalek

BAJKA i redaktor naczelny ZWROT-u. W 1991 roku odbyło się 27 zebrań Kierownictwa Biura ZG PZKO. Do ważniejszych omawianych spraw należały:

- przygotowanie sprawozdania rocznego z działalności organizacyjnej i finansowej,
- organizacja takich imprez, jak Queen of Poland, Gorolskiego Świąta i całego szeregu innych imprez związkowych,
- przygotowanie materiałów pod obrady zebrań Prezydium ZG, Konwentu Prezesów,
- organizacyjne zapewnienie kontaktów z Zarządami MK,
- sprawy związane z realizacją budżetu.

Sporo czasu poświęcono problematyce personalnej, działalności Wydziału Kultury, Oświaty i Nauki, opracowaniu koncepcji zasad pracy kulturalno-oświatowej i jej realizacji, odzyskania hotelu PIAST, pomocy szkolnictwu polskiemu, akcji letniej (kolonie, kursy), młodzieży i sportu oraz pracy w MK PZKO. Dokładniejszy obraz tej działalności znajduje się w prezentacji konkretnych wyników pracy poszczególnych wydziałów, sekcji, zespołów i innych samorządnych jednostek organizacyjnych ZG PZKO.

Nie można pominąć olbrzymich wysiłków, głównie ze strony Kierownika Biura ZG, skierowanych na uzyskanie możliwie najwyższych dotacji na działalność związkową, na odzyskanie byłych majątków polskich, na uregulowanie nie najlepiej rozwijających się stosunków ZG PZKO - Rada Polaków i na udzielenie według możliwości pomocy innym organizacjom polskim.

WYDZIAŁ KULTURY, OŚWIATY I NAUKI

Działalność WKON skierowana była głównie na realizację założeń programu rozwoju - uatrakcyjnienia działalności kultu-

ralno-oświatowej Związku, programu wytworzonego przez Radę Kultury, Oświaty i Nauki a zatwierdzonego przez Prezydium ZG PZKO.

Odpowiedni materiał został omówiony na spotkaniu z przedstawicielami odpowiedzialnymi za działalność kulturalno-oświatową w Kołach w dniu 6 IX. Zawierał szereg nowych pomysłów dotyczących usprawnienia działalności w zakresie kultury i oświaty. Odbył się szereg spotkań PZKO - TNP, SMP, HPC, Scena Polska TC, Głos Ludu. Jednakże inicjatywa ściślejszej współpracy ze strony PZKO z wymienionymi organizacjami nie przyniosła większych efektów, głównie z powodu bierności nowych organizacji polskich.

Wydział Kultury. Oświaty i Nauki ZG PZKO był współorganizatorem kilkunastu ogólnozwiązkowych imprez, m.in.: 9 II Reprezentacyjny Bał PZKO w Cz.Cieszynie, 24 II Finał Konkursu Queen of Poland w Karwinie, 24 III Koncert Requiem W.A.Mozarta w Karwinie, 7 IV Dekada Muzyki Organowej w Cieszynie, 20-21 IV Koncerty ZPiT "Mazowsze" w Hawierzowie, 31 V - 3 VI Festiwal Teatralny "Na Granicy" w ~~Hawierzowie~~ Czeskim Cieszynie, 10-17 XI Dni Kultury Chrześcijańskiej w Czeskim Cieszynie, 12-14 XII Konferencja naukowa "Od regionalizmu do uniwersalizmu" w Cieszynie.

ZRZESZENIE ŚPIEWACZO-MUZYCZNE

Dotychczasowego przewodniczącego, inż.Alojzego Kaletę od października zastąpił inż.Jan Hławiczka. Organ kierowniczy składał się:

Przewodniczący Sekcji Chóralnej - doc.Alojzy Suchanek,

Przewodniczący Sekcji Szkolnej - Halina Pribula, od października Stanisława Kufa,

Przewodniczący Sekcji Małych Form Scenicznych - Irena Żagan,

Rada Artystyczno-Programowa - kierownik art. ZSM dr Leszek Ka-

lina, członkowie: prof.B.Rygiel, doc.A.Suchanek, dr J.Wierzgoń, H.Sumera, W.Winkler, sekretarz B.Roszak, Komisja Rewizyjna ZŚM liczy 3 członków, przewodniczący inż.A.Bałon.

Członkowie honorowi ZŚM: inż.A.Kaleta, J.Firla, K.Gąsior, J.Kupiec, W.Niedoba, B.Wójcik.

W skład ZŚM wchodziło do października 22 członków, później 13 członków i 4 rezerwowych.

Regulaminowy skład ZŚM został zaakceptowany na Walnym Zebraniu Delegatów 26 X 1991.

W ciągu roku ZŚM odbyło ogółem 25 zebrań, z tego 6 Zarząd ZŚM, 8 Sekcja Choralna, 3 Sekcja Szkolna oraz 8 Sekcja Małych Form. Członkowie Zrzeszenia 49 razy wyjeżdżali na lustracje, instruktaże do chórów terenowych, 3 członków uczestniczyło w komisji oceniającej, 9-krotnie zostali wydelegowani na imprezy śpiewacze.

I w tym roku bogata była działalność ZŚM. Oto wyniki:

- 11 I Repryza Koncertu Laureatów II Festiwalu Piosenki Dziecięcej w Auli Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Odbyły się 3 koncerty dla dzieci i młodzieży okolicznych szkół i studentów FUS.
- 26 I, 23 II, 23 III Cykl szkoleń dla dyrygentów chórów wyznaniowych w salce parafialnej kościoła ewangelickiego Na Niwach w Cz.Cieszynie. Przeciętny udział 10 osób.
- 4 V Koncert Laureatów Konkursu Chórów w Domu PZKO w Nawsiu. Wystąpiły chóry "Przełęcz" Mosty k.Jabł., "Harfa"(żeńskie) Cz.Cieszyn, ChNP, "Lira" Dąrków, "Gorol" Jabłonków, MChM "Collegium Canticorum" i chór żeński gospodarza "Nawsie".
- 22 V Przegląd chórów dziecięcych w Teatrze Cz.Cieszyn z u-

działem 10 chórów szkolnych: Trzyniec II-Pudlesie, Mosty k.Jabł.(2 chóry), "Słoneczko"(międzyszkolny), Olbrachcice, Błędowice, Sucha Górna, Trzyniec VI, Gnojnik,"Uśmiech" Wędrynia, Jabłonków. Czeski Cieszyn.

- 1-16 VII Studium dla dyrygentów chórów polonijnych w Koszalinie. Usział 7 uczestników z Zaolzia, w tym panie H.Orszulik, H.Odstrčil i M.Hupaka otrzymały dyplomy ukończenia.
- 2-13 VII Seminarium dla dyrygentów chórów w Koszalinie z udziałem L.Kaliny.
- 19 X Eliminacje XXI Festiwalu Piosenki Polskiej w Czeskim Cieszynie. Usział 14 solistów i 3 grupy wokalnie-instrumentalne. Do finału zakwalifikowało się 6 solistów- Barbara Švedová, Zb.Latocha, Zb.Glatz, Urszula Niedoba, Katarína Kafková, Ilona Klečková oraz grupy "Hazah" i "Servis".
- 26 X Walne zgromadzenie delegatów ZSM w Domu PZKO Trzyniec VI. Obecnych 98 osób. Wystąpił "Collegium Iuvenum". Wybrano i zaakceptowano skład nowego zarządu ZSM oraz przynależność do Z PZChO i UČPS.

CHÓR NAUCZYCIELI POLSKICH

Dyrygent doc.Alojzy Suchanek, zast.dyr.Władysław Molen-da, prezes Gustaw Walek. Liczy 29 aktywnych członków + solistka, akompaniaturka i konferansjerka.

Chór odbył ogółem 39 prób i 10 razy występował z koncertami na całym Zaolziu.

CHÓR MĘSKI "HASŁO" ORŁOWA

Dyrygent inż.Władysław Rusek, zast.dyr.Alojzy Babiński,

prezse Leon Kasprzak. Chór liczy 21 członków + akompaniaturka i solistka. W ciągu roku odbył 43 prób z przeciętną obecnością 16 chórzystów, lo bazy występował na naszym terenie i w Polsce.

Chór ściśle współpracuje z chórem mieszanym "Lutnia" z Lutyni Dolnej oraz chórem "Polonia-Harmonia" z Piekar Śląskich (RP).

MŁODZIEŻOWY CHÓR MIESZANY "COLLEGIUM VANTICORUM"

Dyrygent dr Leszek Kalina, zast.dyr. Halina Pribula, prezes inż. Edward Wałoszek.

Chór wykazuje 40 regularnych, cotygodniowych prób oraz 15 występów.

SEKCJA KULTURY TEATRALNEJ

Przewodniczący inż. Franciszek Humel, ilość członków 30, ilość zebrań 15 (SKT, MFS, RAP).

Działalność teatralna - amatorskiego ruchu teatralnego była na naszym terenie widoczna i odczuwalna. Ważniejsze akcje i imprezy:

Eliminacje obwodowe Konkursu Recytacji - 4 ośrodki:

~~26~~ 30 I Czeski Cieszyn, udział 17 studentów szkół średnich

26 II Dom PZKO w Trzyńcu VI, udział 48 recytatorów

27 II Teatrzyk PSP Karwina VI, udział 43 recytatorów

28 II Dom Młodzieży Czeski Cieszyn, udział 74 recytatorów

Ogółem w eliminacjach obwodowych udział wzięło 238 dzieci, z tego 88 przeszło do finału.

Eliminacje centralne Konkursu Recytacji

4 IV Czeski Cieszyn, udział 88 recytatorów

27 IV Seminarium dla nauczycieli, salka "Kontraktpolu" w Czeskim Cieszynie z udziałem 18 przedszkolank i drużynowych.

- 7-10 IV I Turniej Poezji Emigracyjnej im. Wojciecha Ereowicza
w Jaśle z udziałem finalistki Konkursu Recytacji J. Filip-
pek, A. Mrózek, M. Santarius.
- 27 IV Artystyczne Konfrontacje w Czeskim Cieszynie z udziałem
kapeli "Góroli".
- 11 V Wieczór autorski artystów - studentów PWST z Warszawy
w Cz. Cieszynie.
- 18 V Wieczór A. Wawrosza w Lesznej Dolnej z udziałem 3 zesp-
łów teatralnych.
- 1 VI Konfrontacje Artystyczne w Czeskim Cieszynie.
- 31 V - 3 VI Festiwal Teatralny "Na Granicy".
- 29 VI - 7 VII Internatowy Kurs Reżysera i Aktora w Ośrodku
Szkoleniowym w Koszarzyskach, udział 20 osób.
- 31 VII Premiera spektaklu "Venkovský lékař" w wykonaniu zesp-
łu im. mjr. Szmauza w Czeskim Cieszynie.
- 11 X Udział członków SKT w sesji naukowej "Teatr na Zaolziu",
UŚ Cieszyn.
- 12 X Jubileusz Sceny Polskiej TC - udział członków SKT.
- 18-19 X Wielki Szpan w Jasieniu - SKT współorganizator.
- 25-26 X Zgrupowanie Teatrzyku IKRA w Cz. Cieszynie, udział 10
osób,
- 4-6 X Udział Teatrzyku im. mjr. Szmauza w przeglądzie małych
form scenicznych "Šrámkův Písek".
- 30 XI Melpomenki 91 - przegląd małych form scenicznych w Domu
PZKO w Lesznej Dolnej z udziałem 5 zespołów. Laur Melpo-
menkowy zyskał Teatr im. mjr. Szmauza, najsympatyczniejszy
aktor - Józef Kurek, obecność 150 osób.
- Zespoły amatorskie Kół Miejscowych wystawiły w ciągu ro-
ku 16 premier, w tym 4 Wędrynia.
- SKT wydała dla potrzeb szkół i KM PZKO dwa biuletyny:

"Poeci matce" oraz "Sercem za serce podziękuję matce". Ogłoszono konkurs na adaptację sceniczną. W kategorii utworów szkolnych przyznano 3 równorzędne wyróżnienia, w kategorii utworów PZKO 2 wyróżnienia.

SEKCJA RUCHU TANECZNEGO

Prowadzenie: etatowy pracownik ZG PZKO odpowiedzialny za działalność taneczną. Członkami są terenowi kierownicy zespołów tanecznych. Zebrań (SRT+Rytmika) odbyło się ogółem 11.

Imprezy i akcje:

- 22 III Występ szkolnych ~~ZT~~ zespołów tanecznych w ramach "Koncertu Wiosennego" w teatrze w Cz.Cieszynie.
- 12 IV Premiera ZT "Błędowice" w Domu Kultury Hawierzów.
- 10 V Towarzyskie spotkanie członków ZT w Domu ~~MZKO~~ Mosty k. Cz.Cieszana.
- 16-31 VII Studium tańców śląskich w Rzeszowie z udziałem 16 członków ZR "Błędowice" i ZPiT OLZA.
- 1-31 VII Stidium dla instruktorów polonijnych zespołów folklorystycznych w Lublinie, udział 3 członków ZPiT OLZA.
- 28-31 VII Wyjazd ZR "Oldrzychowice" na Tydzień Kultury Beskidzkiej.
- 31 VII Wyjazd ZT "Łączka" do Wisły.
- 15-17 XI "Z rock and rollem na ty" - kurs taneczny w Domu PZKO Guty, udział 30 osób.

RYTMIKA

Prowadzenie: H.Malinowa, od września M.Mikulowa, akompaniament T.Przygoda. Lekcje w pięciu grupach dwa razy w tygodniu - Klub PZKO Czeski Cieszyn. Występy:

- 22 III Spotkanie działaczek PZKO, Teatr Cz.Cieszyn.

- 21 V 2 występy wychowawcze - Dom Kultury Hawierzów.
9 V Uroczystość MK PZKO Cz.Cieszyn - Teatr Cz.Cieszyn.
21 V Dwa występy wychowawcze dla szkół - Teatr Czeski Cies-
szyn.
27 VI Lekcja pokazowa - Klub PZKO Czeski Cieszyn.
19 X Jubileusz Zespołu Śpiewaczego "Kalina" - Dom Przyjaźni
Karwina.
31 XII Bal Sylwestrowy - MK PZKO Stanisławice.

ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA ZG PZKO "GÓRNIK"

Kierownik artystyczny Maria Běhan, kierownik organiza-
cyjny Marcin Pisula, członków 18, kapela 5 osób, kierownik mu-
zyczny Milan Cieńciała. Odbyło się 51 prób zespołu i jedno zgru-
powanie, 2 zebrania kierownictwa zespołu. Zespół czterokrotnie
występował: 18 I bal PSP Karwina Nowe Miasto, 26 I MK PZKO Fry-
sztat i MK PZKO Orłowa- Lutynia, 9 II Reprezentacyjny Bal PZKO
w Czeskim Cieszynie.

ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA ZG PZKO "OLZA"

Kierownik artystyczny Oto Jaworek, kierownik organiza-
cyjny dr Danuta Jaworek, kierownik kapeli Henryk Chmiel, licz-
ba członków 40, kapela 5.

Zespół odbył 67 prób zespołu tanecznego, dwa zgrupowa-
nia zespołu, trzy zebrania kierownictwa zespołu oraz zebranie
sprawozdawcze.

ZPiT "OLZA" należał do najaktywniejszych zespołów pezwt-
kaowskich w ogóle. W 1991 roku miał 31 występów, przytoczymy
te najważniejsze:

- Konkurs Zespołów Folklorystycznych w Przerowie
- Występy w Katowicach i okolicy
- Tydzień Kultury Beskidzkiej (Wisła, Szczyrk)
- Gorolski Święto Jabłonek

- Dożynki Śląskie Guty
- Koncert "Dło Gustlika gro muzyka"
- "Śląskie Dni - Łomna Dolna
- Cieszyńskie Babie Lato
- Występy w Belgii i Wiedniu.

SEKCJA LITERACKO-ARTYSTYCZNA

Kierownictwo: nadal brak przewodniczącego SLA. Pion literacki: do końca maja J.Sikora, później G.Sajdok; pion plastyczny: od września O.Pawlas i Wł.Kubień; pion muzyczny: Leszek Kalina; pion foto-filmowy: Adam Szop.

Walne zebranie SLA odbyło się 9 III w obecności 41 osób. Ponadto kierownictwo zeszło się 2 razy, a piony 5 razy. Z imprez przytaczamy:

- 1 VI Wiosenne Seminarium SLA w Jabłonkowie, 14 osób.
- Czerwiec Plener w Kędzierzynie-Koźlu z udziałem B.Firli i O. Pawłada.
- 31 VI - 11 VIII Plener malaraski "Beskidy" - Ostrawica, udział 5 plastyków.
- 20 VIII - 9 IX Plener malarski w Funce k.Chojnic z udziałem O. Pawłasa i H.Szkopek.
- 1-4 X Rybnickie Dni Literatury z udziałem G.Sajdoka.
- 8-9 XI Seminarium Jesienne SLA w Domu PZKO Guty poświęcone twórczości i związkom z Zaolziem B.S.Kundy.
- 9 XI Konkurs Jednego Wiersza. I nagroda Jan Pyszko
- 18-19 XI Warszawska Jesień Poezji z udziałem Wł.Młynka i G. Sajdoka.
- 12 XII Wieczór Autorski literatów zaolziańskich w ramach konferencji "Od regionalizmu do uniwersalizmu", udział 5 twórców.
- 28 XII Biesiada Poetycka - Dom Kultury Trzyniec, akcja wspólna

z Grupą Literacką '63.

Dalej SLA współuczestniczyła w organizowaniu "Kawiarenki pod Pegazem" w Domu PZKO Jabłonków - 8 spotkań, ok. 35 spotkań autorskich w Czechosłowacji i Polsce. Z wystaw: Zbiorowa wystawa z okazji Dni Skoczowa (R.Chmiel, B.Firla, O.Pawlas, H. Szkopek); Poplenerowa wystawa w Kędzierzynie-Koźlu (O.Pawlas-B.Firla); Zbiorowa wystawa w Ośrodku im.prof.Dembińskiego w Pałenicy k.Warszawy z udziałem 12 plastyków. Członke pionu literackiego, Kazimierz Jaworski, wydał zbiorek opowiadań pt. "Granice".

SEKCJA CZYTELNICZO-BIBLIOTEKARSKA

Przewodniczący mgr Helena Legowicz, sekcja liczy 13 członków. Odkryło się 7 zebrań, na których omawiano konkursy czytelnicze, spotkania autorskie. Z akcji i imprez:
24-26 IV Spotkania autorskie dla wszystkich szkół polskich.
4-15 VII Warsztaty biblioteczne II cyklu w Poznaniu z udziałem 5 osób.

Sekcja była współorganizatorem "Giełdy Książki Polskiej", która odbyła się 10-11 XII w Czeskim Cieszynie, 16-17 XII w Karwinie i 18-19 XII w Trzyńcu. Ogłoszono Konkurs Czytelniczy dla uczniów szkół podstawowych na temat "Adam Mickiewicz - Pan Tadeusz". Do końca roku przeprowadzono eliminacje szkolne, eliminacje centralne - luty następnego roku.

Sekcja ściśle współpracowała z Powiatową Biblioteką w Karwinie. Biblioteka ZG PZKO była prowadzona na bieżąco.

SEKCJA ZESPOŁÓW KOBIET

Przewodnicząca: dr Henryka Żabińska, liczba członkiń 16. Sekcja odbyła 11 zebrań, na których omawiano działalność Zespołów Kobiet w MK PZKO, plany pracy, przygotowywano imprezy i

seminaria itp.

Sekcja już tradycyjnie wykazuje dużą aktywność:

- 26 I Odsłonięcie w Nydku tablicy pamiątkowej E.Milerskiej i Seminarium dla kierowniczek ZK, udział 58 osób.
- 21 III Spotkanie z okazji MDK w Konsulacie Gen.RP w Ostrawie, obecnych 50 osób.
- 22 III Koncert Wiosenny - tradycyjne spotkanie działaczek w Teatrze Cz.Cieszyn, udział 460 osób.
- 5-20 VI Wystawa D.Orliczkowej "Na szkle malowane" - Biblioteka Powiatowa w Karwinie.
- 31 VIII Seminarium kierowniczek Zespołu Kobiet - Dom PZKO Leszna Dolna, udział 55 osób.
- 16 IX Ekskursja do Wisły, udział 40 pań - kierowniczek Klubów Kobiet.
- 27 XI Jesienne spotkanie kierowniczek Klubów Kobiet w Klubie PZKO Czeski Cieszyn, udział 66 osób.

Kluby Kobiet ufundowały na Reprezentacyjny Bal ZG PZKO kotyliony oraz nagrody do loterii, zaś SZK przygotowała drugą kolację. Członkinie Sekcji wyjeżdżały na wystawy i imprezy organizowane przez Kluby Kobiet w Kołach.

SEKCJA SZKOLNA

Przewodnicząca Wanda Kafka, członków 23. Wszystkie sprawy załatwiała przewodnicząca Sekcji na bieżąco, niektóre omawiano na zebraniach Zarządu TNP w RC.

Imprezy, których organizatorem, względnie współorganizatorem była Sekcja: spotkanie z nauczycielami kończącymi pracę w szkolnictwie, udział 41 osób - współudział w szkoleniu drużynowych HPC oraz spotkaniu dyrektorów PSP i szkół średnich - Choinka Noworoczna dla dzieci w Konsulacie Gen.RP w Ostrawie -

- Konkurs Recytacji - Zjazd Gwiazdzisty - Rajd Zwycięstwa - Igrzyska LA dzieci i młodzieży - kolonie polonijne - Kurs Kultury i Języka Polskiego w UJ Kraków - Konkurs Recytatorski "Recital '91" - udział delegacji w jubileuszach szkół. Ponadto Sekcja ściśle współpracowała z TNP i wspólnie organizowała szereg pożytecznych dla dzieci i młodzieży akcji i imprez. Nadal ważne miejsce w działalności Sekcji zajmuje organizowanie przy współpracy z Konsulatem Gen.RP w Ostrawie wyjazdów dzieci na kolonie, a nauczycieli na kursy polonijne.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA ZG PZKO

Podstawowym elementem pracy oświatowej jest działalność wydawnicza. Wzbogaca wiedzę i przeszłości i współczesności Zaolzia, umożliwia udokumentowanie najistotniejszych zjawisk życia społecznego i kulturalnego regionu, pozwala upowszechniać tradycje patriotyczne i kulturalne ludu, wiedzę o regionie, zaznajamia z duchowymi i materialnymi skarbami kultury ludowej oraz twórczością literacką i plastyczną. W ruchu wydawniczym odzwierciedlają się też możliwości twórcze społeczeństwa polskiego na tym polu.

W 1991 roku ZG PZKO wydał:

"Kalendarz Śląski" na rok 1992, nakład 5.000 egz.

"Wiersze z okazji" - praca zbiorowa, SF, nakład 1500 egz.

"Symbol Katynia" , M.Borák, nakład 1000 egz.

"Poeci matce" - biuletyn SKT, nakład 100 egz.

"Rudolf Ochman" - biuletyn Ludoznawczy SF, nakład 100 egz.

"Sercem za serce" - biuletyn SKT, nakład 100 egz.

Oprócz tego wydawał szereg wewnątrzwiązkowych druków powielanych dla potrzeb samorządnych jednostek organizacyjnych.

SEKCJA FOLKLORYSTYCZNA ZG PZKO

Przewodniczący doc. Daniel Kadłubiec, liczba członków

19. Na 10 zebraniach SF omawiano sprawy aktualne, przeprowadzono ocenę Roku Kultury Ludowej, przygotowano imprezy Sekcji, poruszano sprawy wydawnictw, konkursów itp.

Imprezy i akcje SF:

- 10 V Towarzyskie spotkanie młodych z udziałem kapeli ludowych i zespołów tanecznych, Dom PZKO Mosty k.Cz.Cieszyna
- 18 V Seminarium Wiosenne nt. twórczości A.Wawrosza - referaty, wystawiono 3 sztuki A.Wawrosza, zabawa ludowa, udział 130 osób
- 1 VI Ekskursja do Cieszyna
- 22-26 VII Obóz folklorystyczny, Internat Górniczy w Karwinie, nt. Obrzędy rodzinne oraz recepcja stroju ludowego, obecnych 9 studentów i 4 wykładowców
- 31 VII Udział członków w Seminarium Naukowym "Dzień Zaolzia" w ramach tygodnia Kultury Beskidzkiej
- 11 VIII Wystawa wydawnictw SF na Gorolskim Świącie włącznie ze sprzedażą (sprzedano 93 pozycje)
- 13 IX Wyjazd na Sesję Naukową do Muzeum w Skoczowie z okazji 100 rocznicy urodzin G.Morcinka, udział 36 osób
- 14 IX Uroczystości Morcinkowskie w Karwinie
- 30 XI Jesienne Seminarium SF nt. "Autentyczny folklor cieszyński i góralski.

O wydawnictwach SF była już wzmianka. Dalej Sekcja ogłosiła Konkurs plastyczny dla uczniów SP i średnich pt. "Morcinek w rysunku dziecięcym". Wpłynęło 164 prac; Konkurs literacki "Wspomnienie o G.Morcinku" - dwie prace; kwiecień-czerwiec przeprowadzono badania strojów ludowych w różnych środowiskach.

KLUB TWÓRCÓW LUDOWYCH

Przewodniczący Antoni Szpyrc, 19 członków, 4 zebrania.

Działalność Klubu koncentrowała się przede wszystkim na organizowaniu wystaw i konkursów:

Marzec-kwiecień - "Zabytki Zagłębia Ostr.-Karwińskiego w fotografii, dokumentach i zbiorach etnograficznych J.Chmielela", Instytut Architektury w Krakowie

Kwiecień - "Obrazki na szkle" - wystawa prac A.Szpyrca, Dom Narodowy w Cieszynie

Maj - Wystawa zbiorowa, Dom PZKO Niebory

Sierpień - "Zaolzie w oczach twórców ludowych"(167 prac), Instytut Architektury i Historii Sztuki w Krakowie;

Wystawa fotografii K.Pięgzy i K.Kależy, Jabłonków;

Wystawa prac ze sprzedażą, Lasek Miejski Jabłonków

Październik - Wystawa prac Pawła Wałacha, Jastrzębie-Zdrój

Grudzień - Wystawa prac członków KTL "Obrzędy świąteczne, jaśłka", Klasztor w Jabłonkowie

18-19 X Plener w Jabłonkowie.

Członkowie KTL nakręcili video-filmy z następujących imprez: "Wystawa KTL w Krakowie", "Święto Gorolski", "Uroczystości Morcinkowskie", "Seminarium Wiosenne o A.Wawroszu", "O twórczości A.Szpyrca i P.Kufy", "Stonawka ze Stonawy", "Gawędy T.Filipczyka".

SEKCJA HISTORII REGIONU

Przewodniczący Otokar Matuszek, 23 członków, zebrania:

6 SHR, 4 spotkania Komitetu Organizacyjnego Konkursu oraz 2 zebrania z przedstawicielami rodzin pomordowanych w Katyniu.

Spotkania w całości były poświęcone przygotowaniom akcji SHR:

23 II Seminarium "Spisy ludności na Zaolziu, Dom PZKO Mosty k.Cz.Cieszyna, udział 35 osób

- 9 VIII Spotkania rodzin pomordowanych w Katyniu, Dom PZKO Cz. Cieszyn, udział 60 osób
- 3 V Spotkanie tematyczne z okazji 200 rocznicy Konstytucji 3 Maja, ZG PZKO Cz.Cieszyn, udział 20 osób
- 17 V Finał Konkursu "Co wiesz o społeczności polskiej na Zaolziu", Dom Dzieci i Młodzieży w Cz.Cieszynie, udział 18 trójek reprezentujących wszystkie polskie SP i średnie, wszystkich obecnych 150 osób.

Wyniki: Kategoria I - 1.PSP Mosty k.Jabłonkowa

2.PSP Trzyniec I

3.PSP Błędowice

Kategoria II - 1.Gimnazjum Orłowa

2.Akademia Handlowa Cz.Cieszyn

3.Gimnazjum Cz.Cieszyn

- 19 X Seminarium "70 rocznica założenia Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji", Dom PZKO Mosty k.Cz.Cieszyna, udział 30 osób.

Przedstawiciele SHR brali udział w akcjach naukowych i popularno-naukowych na Zaolziu i w Polsce. Członkowie wygłaszali referaty w szkołach, MK PZKO i innych imprezach, publikowali artykuły w miejscowych i zagranicznych czasopismach. Członek Stanisław Zahradnik wydał publikację "Struktura narodowościowa Zaolzia na podstawie spisów ludności 1880-1991". SHR przygotowała materiały do Zeszytu Historycznego i Biuletynu Historycznego.

KLUB KOMBATANTÓW

Przewodniczący Bronisław Firla, członków 99, dwa zebrania zarządu i 2 zebrania członkowskie, na których omawiano sprawę usamodzielnienia się Klubu, sprawy odszkodowań, imprezy.

5 maja przedstawiciele Klubu składali kwiaty pod pomni-

kiem ofiar II wojny światowej na Konteszyńcu w Cz.Cieszynie. W sierpniu 1991 Klub usamodzielniał się. Powołano Koło Kombatanatów Polskich w Czechosłowacji.

OŚWIATA

W ciągu roku urzeczywistniono w sumie 127 prelekcji z udziałem 4.666 słuchaczy. Prelekcje załatwiano zgodnie z zapotrzebowaniem Kół Miejscowych PZKO, szkół i Klubów.

Największym zainteresowaniem cieszyły się prelekcje o tematyce zdrowotnej, historycznej, krajoznawczej, literackiej oraz o robotach ręcznych.

W działalności filmowej odbyło się 6 seansów (film 16 mm) przy obecności 379 widzów. Rozpoczęto starania celem wyświetlania filmów nagranych na taśmach video.

KLUB NAUCZYCIELI EMERYTÓW

Przewodniczący dr Józef Macura, liczba członków KNE 180 osób, zebrania - 3 członkowskie oraz 13 zebrań zarządu. Na zebraniach członkowskich brali udział przedstawiciele z N Związku Nauczycieli Polskich Bielska-Białej i Wisły.

Zorganizowano trzy wycieczki:

- 3-6 VI Trasa Cieszyn-Kłodzko-Kudawa-Polanica-Karpacz-Jelenia Góra-Szklarska Poręba
- 11 VII Trasa Orawa- grzybobranie

Oprócz tego zorganizowano dwa "Spacerki dla zdrowia" po Zaolziu, uzupełniano kroniki szkolne oraz gromadzono dokumentację o polskim szkolnictwie, odwiedzano chorych koleżanek i kolegów, wysyłano życzenia urodzinowe i świąteczno-noworoczne.

KLUB MEDYKA

Przewodniczący dr Bogusław Chwajol, 88 członków.

Z działalności: odbyło się 8 spotkań, w dniach 25-26 V

zorganizowano w Ośrodku Wypoczynkowym karwińskiej służby zdrowia Jabłonkowie-Kostkowie Seminarium z 4 referatami popularnonaukowymi z udziałem ministra Kultury i Sztuki RP Michała Jaggielły i zaolziańskich posłów do parlamentu D.Brannej i Władysława Niedoby. 8-osobowa delegacja Klubu Medyka wzięła udział w I Światowym Kongresie Polonii Medycznej w dniach 19-23 czerwca w Częstochowie.

TEATR LALEK "BAJKA"

Teatr przygotował trzy premiery:

- 1/ "Cudowna Lampa" - K.Kadzper, A.Wawrosz; reż.K.Suszka, muz. L.Wronka, scen. H.Szkopek
- 2/ "Legendy Zodiaku" - N.Gołębska, reż. i muz. L.Wronka, scen. H.Szkopek
- 3/ "Chodzi Turoń, paszczą kłapie" - Z.Poprawski; reż.G.Lewanowski, muz.A.Mleczo, scen.J.Pokrywka, ruch. L.Bień; było to przedstawienie sfinansowane przez Min.Kultury i Sztuki RP.

Łączna liczba przedstawień wynosiła 171, najwięcej - 57 miała "Legendy Zodiaka". 7 przedstawień odbyło się w Polsce, jedno w Wiedniu. Liczba abonamentów sprzedanych wynosiła w sezonie 1990/1991 - 3.411.

W maju 1991 odchodzi na urlop macierzyński aktorka R. Humel, przyjęty na staże został aktor Józef Kurek, od września rozpoczyna pracę w teatrze aktorka - absolwentka PWST w Krakowie - Wanda Jursa.

REDAKCJA "ZWROT"

Wydano 12 kolejnych numerów miesięcznika "ZWROT". Liczba abonamentów uległa minimalnej obniżce, na początku roku 1991 wynosiła 3.217.

W nowych warunkach demokratyzacji życia dążyła redakcja do prawdziwego przedstawiania zarówno przeszłości, teraźniejszości, jak i prognoz na przyszłość wszystkich zagadnień związanych z bytem narodowym Polaków w Czechosłowacji.

W sprawozdaniu redakcji ZWROT-u za rok 1991 redaktor naczelny, Jan Rusnok, pisze: "Na łamach Zwrotu należy bardziej uwzględnić pezetkaowską codzienność- życie Kół i innych komórek związkowych. Nie zaszkodziłaby również poważna publicystyka rozważająca niektóre problemy w życiu Związku."

WYDZIAŁ ADMINISTRACYJNO-ORGANIZACYJNY ZG PZKO

Zadania Wydziału określał nowy Regulamin Wewnętrzny Związku. Wydział bezpośrednio prowadził Sekcję Młodzieży Akademickiej "Jedność", Sekcję Sportu i Turystyki, opiekował się nowo powstałymi Klubami Seniora i Menedżera oraz szukał możliwości wsparcia finansowego dla Kół PZKO.

Kilka podstawowych danych statystycznych o Związku:
Z dniem 1 marca 1991 liczył Związek 22.683 członków (powiat Frydek-Mistek - 10.483, powiat Karwina - 12.200). W ciągu roku wstąpiło do PZKO 321 nowych członków, skreślono na własne żądanie 444 członków, rozproszono 20.743 znaczków członkowskich. Odbyło się 90 zebrań sprawozdawczo-programowych MK.

W roku sprawozdawczym udzielono następujące odznaczenia związkowe: "Za zasługi" brązowe 80, srebrne 36, złote ~~33~~ 33; "Zasłużony dla Związku" II stopnia 15, I stopnia 5. Wpisów do "Złotej Księgi" było pięć.

SEKCJA MŁODZIEŻY ZWIĄZKOWEJ

Założenia programowe były realizowane przy współpracy członków działających grup SMP, opiekunem ze strony ZG PZKO

był Antoni Łacek. Z cyklicznych imprez przytaczamy:

Namiotowy Rajd Filipka z udziałem 30 osób

Internatowy Kurs Wodzireja z udziałem 32 osoby

Dwudniowe szkolenie z udziałem 22 osoby.

SEKCJA AKADEMICKA "JEDNOŚĆ"

Przewodniczący Bogdan Farnik, przedstawiciele poszczególnych ośrodków: SAJ Ostrawa, Brno, Żylin, Ołomuniec, Filii-
US Cieszyn.

Z centralnych imprez:

MILK-CUP Turniej Koszykówki z udziałem 7 drużyn

BUDYN-CUP Turniej siatkówki z udziałem 4 drużyn

BAL "AKADEMIK", 400 uczestników.

Imprezy własne ośrodków SAJ: Śmiergustówka SAJ Ostrawa, 80 osób; Powitanie Wiosny SAJ Brno, 65 osób; "BARAN" SAJ Brno, 65 osób. Oprócz tego było kilka sajowskich imprez okazyjnych, zwłaszcza w mniejszych ośrodkach SAJ.

SEKCJA SPORTU I TURYSTYKI

Przewodniczący inż. Jan ~~Skwaszek~~ Cymorek, 14 członków stałych. Sekcja w ciągu roku wykazywała dużą aktywność i osiągała zarówno na terenie Zaolzia, jak i zagranicą, głównie w Polsce piękne sukcesy sportowe i organizacyjno-towarzyskie.

Imprezy charakteru otwartych mistrzostw Związku:

Bieg płaski, 16 uczestników

Szachy błyskawiczne, 18 uczestników

Tenis stołowy drużynowo 10 drużyn, indywid. 15 graczy

Siatkówka - 4 turnieje z udziałem 5 drużyn

Lekka atletyka open, 59 sportowców

Lekka atletyka PSP, 450 dzieci

Lekka atletyka weteranów, 7 osób

Piłka nożna 5 drużyn, minipiłka 9 drużyn

Tenis ziemny, 14 uczestników

Ringo - Nagroda Deskidów, 5 drużyn i 33 uczestników

Bieg na przełaj, Memoriał W.Delong, 51 uczestników

Bieg o Gliniany Dzbanek ZG PZKO, 35 osób.

Szczególnie zaszczytne wyniki osiągalni zaolziańscy sportowcy PZKO poza regionem, w Polsce:

Bieg Piastów Szklarska Poręba - 3 zawodnicy i 2 medale

Polonijne Igrzyska Sportowe Kraków - 45 zawodników i 60 medali

Światowy Turniej Polonijny w Tenisie Ziemnym SOPOT - 2 gracze
i 2 medale

Ringo - Mistrzostwa Polski, jedna drużyna.

Polska młodzież zaolziańska uczestniczyła też w obozach oraz kursach młodzieżowych w RP: Wakacyjny Kurs Języka Polskiego, Sportu i Turystyki w Warszawie, udział 19 osób; wakacyjny obóz żeglarski - Charzykowy, udział 7 osób; Wakacyjny Kurs Jeździecki Warszawa, udział 9 osób. Dalej Sekcja zorganizowała na naszym terenie szereg zgrupowań dla sportowców i młodzieży z zagranicy, szczególnie z polski.

WYDZIAŁ EKONOMICZNO-GOSPODARCZY

W myśl Regulaminu Wewnętrzny Związku PZKO Wydział Ekonomiczno-Gospodarczy kieruje i odpowiada w całej rozciągłości za działalność finansową i gospodarczą ZG PZKO. Wydział sporządza półroczne sprawozdania z działalności finansowej, które były przedmiotem analizy na posiedzeniach Komisji Rewizyjnej i Prezydium ZG PZKO.

Sytuacja finansowa ZG PZKO w 1991 roku kształtowała się następująco: preliminarz 7.799 tys.Kcs, wykonanie 9.044 tys. Kcs.

Osiągnięte dochody i ich źródła: (w tys.Kcs)

1. Preliminarz dotacji z budżetu państwa	6.919
2. Dotacja z budżetu państwa	6.919
z tego na: Głos Ludu	2.901
ZWROT	920
BAJKA	380
działalność kulturalna	2.718
3. Preliminarz dochodu z własnej działalności	611
4. Rzeczywiste dochody z własnej działalności	1.841
z tego: ZWROT	213
TL BAJKA	72
Zespoły GÓRNIK, OLZA	42
Działalność kulturalno-oświatowa	227
Działalność gospodarcza	1.287
5. Składki członkowskie	85
6. Inne dochody	199
DOCHODY RAZEM	9.044

Preliminarz wydatków i ich wykonanie: (w tys.Kcs)

Preliminarz - 7.799, wykonanie - 9.182.

Globalne wydatki:

- Preliminarz wydatków	7.799
- Rzeczywiste wydatki	9.182
z tego: TL BAJKA	461
ZWROT	1.067
Głos Ludu	3.316
dział ekonomiczno-gospodarczy	1.667
inna działalność	562

Rok 1991 wykazuje stratę w wysokości 138 tys.Kcs pomimo realizacji wyższych dochodów o 1.245 tys.Kcs. Strata była spowodowana przekroczeniem wydatków na wydawnictwo Głos Ludu, któ-

rego preliminarz zakładał obniżenie kosztów przez wprowadzenie składu komputerowego. Nieuruchomieniem w terminie przewidzianym, pomimo ograniczenia numeru czwartkowego o dwie strony, wydatki przekroczyły dotację państwową o 445 tys.Kcs. Strata została pokryta z dochodów własnych, które mogły być wykorzystane na działalność kulturalno-oświatową i pomoc finansową MK budującym Domy PZKO.

x x x

Rok 1991 w działalności związkowej można zaliczyć do w pełni udanych. Dezorientację i zniechęcenie w szeregi szerokiej bazy członkowskiej wprowadzały niewyjaśnione stosunki władz związkowych z Radą Polaków, która dosyć lekkomyślnie traktowała i frymarczyła z dotychczasowym dorobkiem PZKO, osiągniętym dzięki olbrzymiemu wysiłkowi i ofiarności całego Związku, zwłaszcza rzesz członkowskich w Kołach Miejscowych PZKO.